

Marja Kemppinen

KUSTANTAJIEN PAKEILLA

otava/MARJA KEMPPINEN

Marja Kemppinen on Otavan lasten- ja nuortenkirjaosaston päällikkö, ja hänen vastualueeseensa kuuluvat myös sarjakuvat.

Marja Kemppinen on hoitanut sarjakuvia 1970-luvun alusta lähtien ja hän on työssään kokenut Otavan sarjakuvatuotannon laadullisen nousun ja tasaantumisen Paulettesta, Mielettömästä talosta, Valerianista, Filemonista aina nykyisiin turvallisiin Tintteihin ja Lucky Lukeihin asti.

MITKÄ OVAT OTAVAN SARJAKUVA-TUOTANNON LÄHIAJAN NÄKYMÄT?

Syyskuu 1981 meni hiljaiselon merkeissä: meiltä tuli kaksi Lucky Lukea ja kaksi historian suurta seikkailua. Muuta hyvää antia saadaan odottaa ensi tammi-kuuhun asti, jolloin ilmestyy Kaukoranta-Kemppisen uusi laajennettu painos ja suuri sarjakuva-antologia.

Vanhoiden hyvien sarjojen, Tintin ja Lucky Luken kohdalla tilanne on hiukan ongelmallinen. On mahdollista, että yhtään uutta Tinttiä ei Hergeltä enää tule. Lucky Lukenkin osalta minusta tuntuu, että hyviä uusia albumeja saadaan vielä hetki odotella Morrisin etsiessä uusia

käsikirjoittajia - vanhoista juutuista parhaat on jo julkaistu.

Vuosien varrella me olemme kokeilleet monilla sarjoilla, jotka kaikki ovat sitten osoittautuneet heikosti menestyviksi: omat lemmikkini Filemon ja Valerian, Non Stopin monet sarjat, Veikko, Tette & Jykke jne.

OTAVALTA ON VIELÄ KOKEILEMATTA MM. ACHILLE TALON, JOKA MYY RANSKASSA MAHDOTTOMAN HYVIN.

Minusta tuntuu, että se on Suomeen liian ranskalainen. Se ei ehkä vetoa meikäläiseen makuun.

KUINKA SUURIA PAINOKSIA TE OTATTE SARJAKUVA-ALBUMEISTANNE?

Tintin ja Lucky Luken ensimmäinen painos on 35-40 000, ja ja niitä painetaan sitten tarpeen mukaan lisää. Tuo painos kestää noin kaksi vuotta. Myyntiteknisesti on edullisempää tehdä pieni ensimmäinen painos ja painaa sitten lisää, koska nykyään neljä vuotta vanhempi kirjatavara on yleensä vaarassa mennä automaattisesti alennusmyyntiin.

Muiden albumien painokset ovat olleet reippaan kirjamyyn-

nin luokkaa eli 6 000-12 000.

Tärkeätä on minusta Suomessa tämä selvä ajatusvirhe: sarjakuvaan suhtaudutaan siten, että se on pelkästään massatuote, vaikka siinä on kaikkea massavihteestä korkeaan taiteeseen. Se luo harhan: ostava yleisö ajattelee, että sarjakuvan pitää olla niin halpaa kuin massaviihde yleensä on. Eli hintojen on oltava 10-15 mk. Se rajoittaa kustantajan toimia, sillä korkeatasoiset pienilevikkeiset albumit pitäisi hinnoitella lähelle kirjojen hintoja (40-40 mk), jotta niiden julkaiseminen olisi mahdollista. Ajatellaan nyt: 32-sivuinen nelivärinen lastenkirja saa kyllä maksaa 40 markkaa, mutta 48-sivuinen pienpainoksinen sarjakuva-albumi pitäisi hinnoitella alle 20 markan.

EIKÖ TINTIN JA LUCKY LUKEN VOITOLLA VOITAI SI SUBVENTOIDA HEIKOSTI MENESTYVÄÄ SARJAKUVA-A, KUTEN KUSTANTAJAT AINA-KIN AIKONAAN SANOIVAT TEHNEENSÄ JULKAISTESSAAN LAATUKIRJALLISUUTTA BESTSELLEREIDEN VOITOILLA?

Eivät Lucky Luke ja Tintti tuota nykyisillä hinnoillaan (13 mk) juurikaan voittoa.

Hintaa alentaa yhteispainatus useiden maiden kanssa. Näin esim. Lucky Luken kustannuksia on voitu olennaisesti pienentää. Joka tapauksessa minusta olisi tärkeää, että hajontaa olisi paljon sekä valikoimassa että hinnoissa.

ENTÄ KAAPISTA ESIINKAIVETTU LUURANKO: SARJAKUVAVERO?

Sarjakuvavero on yhtä älytön ajatus kuin se, että sarjakuvan on oltava halpa vain siitä syystä, että se on sarjakuva. Moisen veron asettaminen ja sen aikaansaama byrokratia vaarantaisi samalla myös varmasti koko hyvän sarjakuvatuotannon lisätessään meidänkin työväkämme.

Tasokas sarjakuva on tällä hetkellä muutenkin vaarassa, ei se tarvitse sarjakuvaveroa kuoliniskukseen.

Euroopassa sarjakuva on yksi voimakkaimmin eteenpäin menevistä taiteen ja ilmaisun muodoista. Siellä luovimmat kyvyt ovat hakeutuneet sarjakuvaan.

KUINKA OTAVASSA TEHDÄN SARJAKUVAN JULKAISUPÄÄTÖS?

Me seuraamme jatkuvasti maailman markkinoita, osallistumme kirjamesuille esim. Frankfurtissa ja Bolognassa, joissa uutuuudet on hyvin esillä.

Kun löydämme jonkun meitä kiinnostavan teoksen, niin hankimme lisätietoja hinnoista, tekijänpalkkioista, filmeistä jne. Sen jälkeen teemme kustannusarvion ja mahdollisen sopimuksen. Helpointa on tehdä yhteistyötä suurten kustantamojen kanssa, sillä niillä on rutiinia maailmanmarkkinoissa, mikä helpottaa yhteistyötä.

OTAVA EI OLE JULKAISSUT YHTÄN KOTIMAISTA SARJAKUVA-ALBUMIA, MIKSI?

Suomalainen sarjakuva ei ole lyönyt itseään vielä oikein läpi albumitasolla... Tosin omatuntoni on tältä osin muutenkin puhdas: en muistaakseni ole kertaakaan tyrmännyt julkaisukelpoista suomalaista sarjakuvaa, koska yhtään sellaista ei ole meille tarjottu. Jos meille tarjotaan riittävästi hyvää työtä, niin ilman muuta olemme kiinnostuneita harkitsemaan.

Odotan muutenkin jännityksellä tulevaisuutta: 140-sivuisen sarjakuva-antologiamme, joka sisältää näytteitä erilaisista Suomessa ennennäkemättömistä huippusarjakuvista (Krazy Kat, Pogo, jne.) ilmestyy tammikuussa ja on hyvin mielenkiintoista nähdä miten se otetaan vastaan. Tajutaanko sen arvo esim. koulujen taidakasvatuksessa.

Kempistä haastattelivat

Heikki Jokinen ja Juhani Tolvanen

ILON KÄYTTÖ EI OLE TERVEELLISTÄ!

ONKO KUKAAN KUULLUT SEN VÄÄRINKÄYTÖSTÄ?

ASiantuntijoiden olisi pitänyt hyväksyä ilo ennen kuin se tuli kauppoihini

Nakke Nakuttaja on yksi parhaista suomeksi ilmestyneistä sarjakuvista.

semic/ALLAN TOKOI

Suomen suurin sarjakuvalehtikustantamo Kustannusosakeyhtiö Semic julkaisee tällä hetkellä 24:ään säännöllisesti ilmestyvää sarjakuvalehteä ja sen lisäksi vuosittain lukuisan määrän sarjakuva-albumeita. Semicin johtaja Allan Tokoi on vanha konkari sarjakuvakustannustoiminnassa: 50-luvun korkeajännitysarjojen lukijat tuntevat hänen nimensä jo niiltä ajoilta sarjakuvalehtien vastaavana toimittajana.

MITKÄ OVAT SEMICIN SARJAKUVA-TUOTANNON LÄHIAJAN NÄKYMÄT, JA MITKÄ OVAT SUOSITUIMMAT LEHTENNE?

Tuotantomme tulee säilymään suurin piirtein nykyisellään. Sen kärjessä on Tex Willer yli 20 000 kappaleen myynnillä ja Willerin jälkeen tulevat Musta-naamio 15-20 000:lla ja Hevos-hullu 10-15 000:llä. Irtonumeromyynti on noin 90 % lehtien myynnistä, poikkeuksena tosin Hevos-hullu, jonka levikistä 90 % tulee tilauksista.

ONKO MYNTIMENESTYKSISSÄ OLLUT MINKÄNLAINAISIA YLLÄTYKSIÄ?

Olemme pyrkineet olemaan markkinoilla tarjotaksemme vaihtoehtoja. Negatiivisia yllätyksiä on albumimyyntistämme noin 90 %. Meidän kannaltamme positiivisin viime aikainen tapaus on Smurffi (tunnettu myös Strumffina), joka oli alkuaan meillä, siirtyi sitten Otavalle ja on nyt taas palannut meidän käyttöömme.

Esimerkiksi teidänkin kehumane Bobo ja Cubitus menevät varsin huonosti. Yleensä tilanne on sellainen, että se mitä te ja muut kriitikot keuhutte, ei myy välttämättä hyvin.

Helposti käy nimittäin niin, että kun taiteellisuus tulee eslin, niin kaupallisuus jää taka-alalle.

Olemme harkinneet Yoko Tsunoa, mutta sarjan myyntimenot epäi-

lyttää minua, koska olen epävarma, pitävätkö senikäiset pojat siitä, että tyttö on sankarina.

MILLAISTA MYNNINEDISTÄMISTYÖTÄ SEMIC TEKEE?

Meillä on ristikkäisilmoittelua omassa lehdissemme. Lassien ja Rin Tin Tinin aikana käytimme mainostointia, mutta siitä ei ollut hyötyä. Sarjakuvien ostopäätös tuntuu syntyvän vasta kiosilla.

Markkinatutkimuksista luovimme siinä vaiheessa kun ne kertoivat, että Hevos-hullu on väkivaltainen sarjakuvalehti.

KUINKA TE SAATTE UUSIA SARJAKUVIA?

Käymme kansainvälisillä messuilla esimerkiksi Bolognassa, Frankfurtissa ja Barcelonassa. Sitten muut Pohjoismaiset Semicit (Ruotsi, Norja ja Tanskan Interpresse) tarjoavat meille joitakin sarjoja samoin kuin me esittämme löytämiämme hyviä heille.

Suomen Semic on kyllä itsenäinen yhtiö, mutta yksin ei kannata lähteä tekemään nelivälialbumia: ne tehdään kaikki pohjoismaisten Semicien yhteispainatuksena.

Lisäksi meillä on yhteistyö-

tä lastenkirjojen osalla Ruotsin Semicin kanssa.

Sarjojen valikoinnissa Ruotsi on useimmiten aloitteentekijänä, se koordinoi ja piirtää. Esimerkiksi Bobo on Semicin kehittämä sarja, jonka hahmot on kehitetty yhteistyössä piirtäjän kanssa.

Semicin omaa tuotantoa ovat mm. suurelta osin Mustanaamio, Buster ja Hevoshullu.

Pyrin nimenomaan siihen, että olen mukana tuotteissa, jotka painetaan Suomessa. Tampereen arpatehdas painaa esimerkiksi kaikki Ruotsin Semicin vuosialbumit. Vilppulalainen Esaprint saa myöskin kauttamme paljon painatustöitä. Yleensä hyvin monet Ruotsin markkinoille menevät sarjakuvatuotteet painetaan Suomessa. Näin sarjakuvatuotantomme työllistää välillisesti paljon ihmisiä kotimaassa.

MITÄHÄN HE NYT KEKSIVÄT?

Bobo on Semicin tekemä.

ENTKÄ SEMIC JA SUOMALAINEN SARJAKUVA?

Semic on ainoa kustantamo, jonka lehdissä on suomalaisia piirtäjiä: Veikko "Joonas" Savolainen ja Kari "Oscar" Leppänen piirtävät Hevoshullun ja jälkimmäinen myös Mustanaamion. Meille Suomen Semicin ei tule oikeastaan yhtään suomalaista sarjakuvaa. Joonas ja Oscarin piirsivät alusta lähtien suoraan Ruotsiin.

ENTKÄ SUOMI JA SARJAKUVA?

Meillä ei ole sarjakuvakulttuuri sillä tasolla kuin mannermaalla, sillä Suomessa ei osata vielä arvostaa kuvitusta.

Esimerkiksi Ruotsi on maana kaksi kertaa Suomea suurempi, mutta siellä on vähintään neljä kertaa suurempi sarjakuvamyynti.

Suomessa tuntuvat Aku Ankan lisäksi myyvän hyvin vain Asterix ja Lucky Luke.

Meillä ei olla vielä niin pitkällä, että aikuisille ja vanhemmille lukijoille olisi omia sarjakuvia.

Muuten minusta olisi tärkeätä, ettei sarjakuvaan suhtauduttaisi, niin kriittisesti kuin täällä tehdään.

On turha yrittää kaivaa kuoppaa sarjakuvaa varten esim. sarjakuvaveroilla yms., sillä eivät sarjakuvat muodosta poliittista tai väkivaltaista uhkaa yhteiskunnalle.

Tokoita olivat haastattelemassa Heikki Jokinen ja Juhani Tolvanen

Sarjakuva-albumin kustannuskakku

kirjakauppa 40%

kustantajan
kiinteät menot
+ voitto

liikevaihtovero 11%

tekijänpalkkio 6-8%